

MET AI GEMAAKT ONTWERP BESCHERMD?

Sinds de komst van Kunstmatige Intelligentie (AI) en de mogelijkheid voor iedereen om het te gebruiken, heeft het gebruik een enorme vlucht genomen. Wie heeft nog niet een tekst laten schrijven door ChatGPT? Of een afbeelding met DALL-E? Ook het ontwerpen van producten kan met behulp van AI.

Maar hoe zit het met de bescherming als je een ontwerp maakt met behulp van AI, bijvoorbeeld van een stoel, kast of bank? Is dat dan nog wel jouw ontwerp?

De rechtspraak heeft zich daar in 2023 al over gebogen zowel in de VS als in China, en het zal niet verbazen dat de resultaten daarvan recht tegenover elkaar staan.

Thaler v. Perlmutter – Amerikaanse zaak

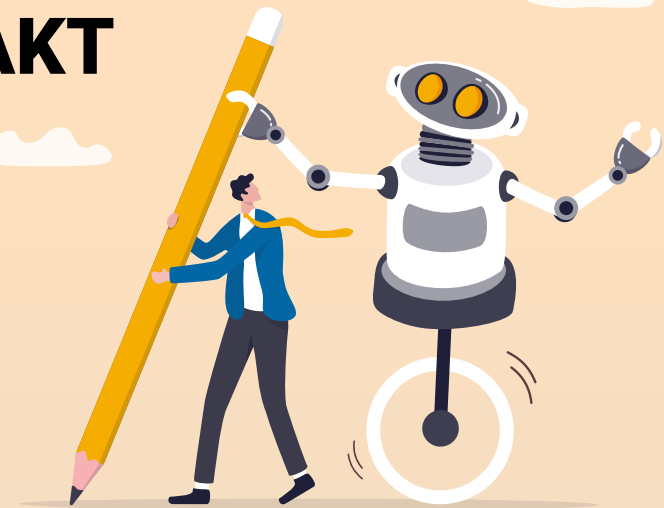
In deze zaak werd de vraag voorgelegd of een door AI-tool “Creativity Machine” gecreëerde afbeelding van een kunstwerk als een origineel werk kon worden beschouwd en dus in aanmerking komt voor auteursrechtelijke bescherming. Het geschil ontstond toen de maker van de AI-tool beweerde dat een autonoom door de tool gegenereerde afbeelding auteursrechtelijk beschermd moet kunnen zijn.

In de beslissing op 18 augustus 2023 benadrukte de rechtbank dat het voor bescherming door auteursrecht van belang is dat er bij de creatie sprake moet zijn van menselijke creativiteit. Als een werk wordt gemaakt zonder enige vorm van menselijke betrokkenheid is er geen plaats voor bescherming ervan. De afbeelding was dus niet auteursrechtelijk beschermd.

Beijing Internet Court – Chinese zaak

De Chinese rechtbank heeft op 27 november 2023 geoordeeld dat een afbeelding gemaakt met het in de VS gevestigde tekst-naar-afbeelding AI-tool “Stable Diffusion” wel beschermd wordt door auteursrecht. De eisende partij was de persoon die de AI-tool had gebruikt voor het maken van de afbeelding. Hij had een rechtszaak aangespannen tegen een blogger die de afbeelding zonder toestemming had gebruikt.

De Chinese maker stelde dat het gebruik van AI-tools om afbeeldingen te maken vergelijkbaar is met het gebruik van de huidige geavanceerde camera's. Die hoeven niet meer handmatig te worden ingesteld, en fotografieren kunnen toch met een simpele druk op de knop nog altijd auteursrecht hebben op het werk dat hieruit

voortkomt. De maker liet weten dat hij op dezelfde wijze te werk is gegaan. Hij heeft niet één prompt (beschrijving van wat je wil dat de AI-tool gaat doen) gegeven, maar verschillende gedetailleerde beschrijvingen gegeven van de afbeelding die hij wilde genereren. Daarom moet hij worden gezien als maker en auteursrechthebbende van het eindresultaat, dat nog altijd autonoom door de AI-tool werd geproduceerd.

Kern van de zaken

De kern van deze zaken is de beslissing wie als auteur, de maker van het werk, moet worden gezien en of een werk autonoom gemaakt door een AI-tool auteursrechtelijk beschermd kan zijn. De hiervoor staande uitspraken tonen aan dat hier wereldwijd mee geworsteld wordt. In Nederland, en ik denk ook in de EU, zal de kant van de Amerikaanse uitspraak worden gekozen.

Wat moet je doen als ontwerper?

Als je als ontwerper met AI-tools aan de slag gaat let er dan op dat je het als creatieve tool gebruikt, en niet het rechtstreekse eindresultaat autonoom laat bepalen door de tool. Wees ook transparant over het gebruik van AI in jouw ontwerpproces. Je zult moeten kunnen aantonen wat jouw eigen creatieve inbreng is geweest in het uiteindelijke product. Leg dat dus goed vast. Het alleen geven van verschillende prompts zal onvoldoende zijn om auteursrecht te creëren.

Tot slot

Gelet op de enorme vlucht die het gebruik van AI heeft genomen zijn de bovenstaande rechtszaken nog maar het begin van een reeks die meer duidelijkheid zal verschaffen over het gebruik van AI bij het ontwerpproces en de mogelijkheid om ontwerpen gemaakt met behulp van AI te beschermen. Ik houd jullie op de hoogte.

Ruby Nefkens

8 januari 2024

